

Coronakrisen

Företagarna om regeringens krisåtgärder och behovet av återstart på företagens villkor

September 2020

företagarna

Företagarna företräder över 60 000 företagare och samhällsbärare och har ca 2 000 förtroendevalda. Vi erbjuder nätverk, kunskap och praktisk hjälp samt driver utvecklingen för ett bättre företagsklimat, så att företagare får rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin verksamhet och nå sina mål.

foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00

SAMMANFATTNING

- Två av fem företagare (39 procent) uppger att de haft behov av stödåtgärder under Coronakrisen. Tre femtedelar (59 procent) uppger att de inte har haft behov av stödåtgärder under Coronakrisen.
- Under pandemin har företagen haft behov av att minska personalkostnader istället för att säga upp personal. Det har man gjort genom att använda stöden sänkta arbetsgivaravgifter, Korttidspermittering och utökat statligt ansvar för sjuklönekostnader.
- Företagare beskriver regeringens krisåtgärder som otillräckliga och krångliga. Upp emot hälften (47 procent) av alla företagare uppger att regeringens krisåtgärder inte är anpassade för deras företag.
- Var tredje företagare har varit rädd för att bli återbetalningsskyldig, vilket sannolikt beror på regeringens otydlighet och kontinuerliga förändringar av stödets villkor i efterhand.
- De viktigaste politiska frågorna för Sveriges företagare just nu är Företagandets villkor och Sveriges ekonomi.
- Det område där det är viktigaste att det sker en förbättring inom är enligt landets företagare kostnaden att anställa. Över var fjärde företagare (26 procent) anser att detta är den viktigaste frågan.

Om undersökningen

Utskick till 3 300 deltagare i Företagarnas panel. Första utskick 9 juni 2020; påminnelse 15 juni och 22 juni. Resultatet togs fram 25 juni 2020.

773 svar (varav 738 slutförda): 24 procent svarsfrekvens. Även ej slutförda svar ingår i analys (varje svar sparas).

Urvalet korrigeras så att det liknar den nationella företagarstrukturen, med hjälp av en modell baserad på SCB:s statistik på antal företagare i Sverige. Konkret görs detta genom att korrigerande vikter räknas fram för olika företagsstorlek (antal anställda), kön, ålder och bransch.

NYA JOBB SKAPAS I SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG

Av Sveriges över en miljon företag har mer än 99 procent färre än 50 anställda. I Sverige har dessa små och medelstora företag svarat för 4 av 5 nya jobb sedan 1990. Totalt arbetar två miljoner svenskar i dessa företag.

I Företagarnas årliga Småföretagarbarometer har bristen på kompetent arbetskraft utgjort det enskilt största tillväxthindret för svenska företag under närmre ett decennium.¹ Skälen till bristen på lämplig arbetskraft har berott på en kombination av matchningsproblem mellan tillgänglig arbetskraft och företagens efterfrågan, samt den höga kostnaden att anställa.

Redan innan Coronakrisen kom hade arbetslösheten i Sverige bitit sig fast på relativt höga nivåer (knapp 7 procent). I kölvattnet av krisen har arbetslösheten ökat markant. Arbetsförmedlingen prognosticerar nu att arbetslösheten fördubblas under hösten.² Andra bedömare så som Konjunkturinstitutet spår en arbetslöshet på 11 procent 2021.³ Det finns betydande risker med att tillåta att arbetslösheten skenar iväg. När konjunkturen så småningom vänder upp igen så riskerar många att fastna i livslång arbetslöshet med stora samhällsekonomiska kostnader som följd.

En politik som syftar till högre sysselsättning, tillväxt och utbyggd välfärd måste därför inkludera och uppmuntra till jobb- och värdeskapande i småföretag. Ett bättre företagsklimat betyder fler arbetstillfällen, ökat välbefinnande och nya varor och tjänster som underlättar vardagen för alla.

Under pågående coronakris (juni 2020) ställde vi frågor till Sveriges små och medelstora företag. Vad de såg som de viktigaste frågorna och reformområdena för en återstart av svensk ekonomi, samt vad de såg för möjligheter och problem med de stödåtgärder som regeringen dittills presenterat. Svaren kan sedan jämföras med liknande undersökningar på samma urval av företag från 2019 och februari 2020. Nedan följer en redovisning av undersökningens viktigaste resultat.

¹ Företagarna, "Småföretagsbarometern", 2020.

² Arbetsförmedlingen, "Arbetsmarknadsutsikterna våren 2020 - Utvecklingen på arbetsmarknaden 2020-2021" (2020)

³ Konjunkturinstitutet, "Uppdatering av konjunkturbilden" (april 2020).

CORONAKRISEN OCH REGERINGENS STÖDÅTGÄRDER

De viktigaste reformområdena enligt företagarna

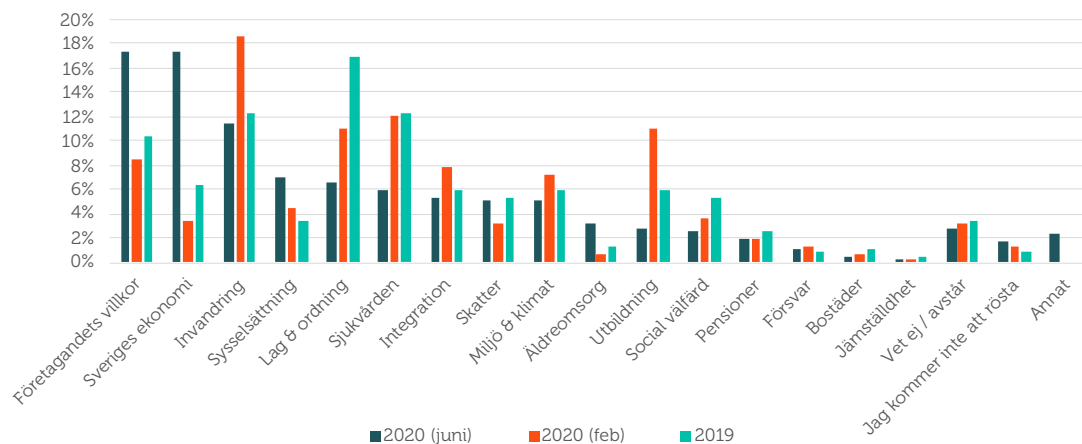
De viktigaste frågorna för Sveriges företagare just nu är Företagandets villkor och Sveriges ekonomi, se figur 1. Från att vara den viktigaste frågan för mellan åtta och tio procent av landets företagare (januari 2019 och januari 2020) uppger nu 17 procent att Företagandets villkor är den viktigaste frågan. Lika många anser att Sveriges ekonomi är den viktigaste frågan – en markant uppgång från tidigare mätningar (3 procent januari 2020, 6 procent januari 2019).

Den viktigaste frågan för landets företagare i februari 2020 var Invandring (18 procent). I juni 2020 har detta minskat till elva procent. För företagare som ser invandring som den viktigaste frågan på agendan tycker flest av dessa att brott mot företagare är det viktigaste området att förbättra för företagare.

Likaså har 2019 års viktigaste fråga – Lag & Ordning – minskat från 17 procent (januari 2019), till 11 procent (februari 2020) och nu 6 procent i juni 2020.

Figur 1. Om det vore riksdagsval i dag och du måste ange EN fråga som är viktigast för ditt partival, vilken skulle det vara?

Det område som landets företagare ser som allra viktigast att det sker förbättringar inom är företagets kostnad för att anställa, figur 2. Fler än var fjärde företagare (26 procent) anser att detta

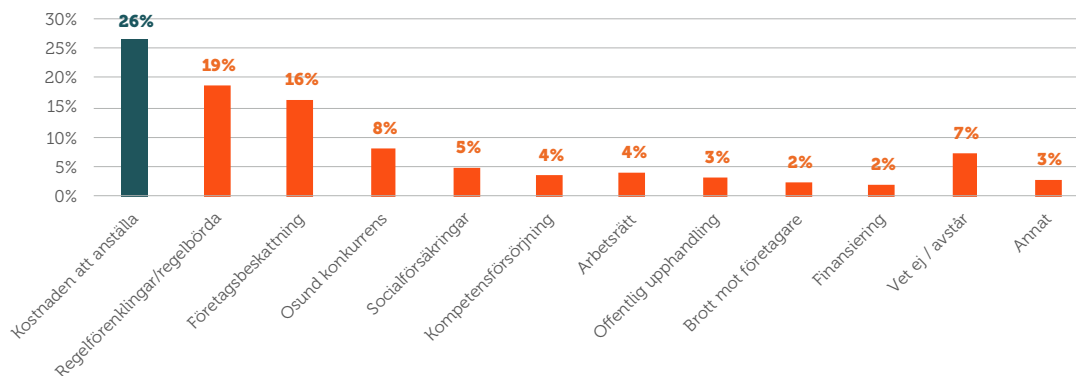

är den viktigaste frågan just nu. Det som särskilt kännetecknar dess företag är att de drivs som aktiebolag med tillväxt (både tillväxtbolag och mer mogna företag med stabil tillväxt) som redan har anställd personal i företaget.

En tydlig koppling finns där företagare som lyfter kostnaden att anställa som den viktigaste frågan samtidigt också uppger att Företagandets villkor är den viktigaste frågan vid partival just nu.

Närmare var femte företagare (19 procent) anser att regelförenklingar måste till och 16 procent av företagare anser att företagsbeskattning är det område där förbättringar bör ske.

Figur 2. Inom vilket av följande områden är det viktigast att det sker förbättringar för dig som företagare?

Företagarna om regeringens krisåtgärder

Två av fem företagare (39 procent) uppgav att de haft behov av stödåtgärder under Coronakrisen, figur 3. Tre femtedelar (59 procent) uppgav att de inte har haft behov av stödåtgärder under Coronakrisen. Av de företagare som uppgav att de haft behov av stödåtgärder uppgav 52 procent att de har ansökt eller planerade att ansöka om tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter eller egenavgifter, figur 4.⁴ Alla arbetsgivare som betalat ut lön har dock haft möjlighet att ta del av stödet, vare sig de haft ett sådant behov eller inte.

Två av fem företagare (43 procent) som uppgett att de haft behov av stödåtgärder har använt sig av korttidspermittering.⁵ Närmare var femte företagare (17 procent) som haft behov av stöd har nyttjat det statliga ansvaret för sjuklönekostnader.⁶ Nästan lika många (16 procent) har haft hjälp av omställningsstödet, den tillfälliga rabatten för hyreskostnader,⁷ och anstånd med skatteinbetalningar.⁸ Trots behov av stöd uppgav 15 procent av företagarna att de inte planerar att ansöka om stöd. Noterbart är att den statliga lånegarantin till små och medelstora företag⁹ och den så kallade Företagsakuten inte nyttjats i någon större utsträckning.¹⁰

⁴ Arbetsgivaravgifterna sänks mellan 1 mars och 30 juni 2020. Det införs även en nedsättning av egenavgifterna för att ge en motsvarande lättnad till enskilda näringsidkare.

⁵ Den 7 april trädde en ny lag i kraft som innebär att företag kan få ekonomiskt stöd från staten för att låta personal gå ner i arbetstid istället för att säga upp dem. Stödet, som kan godkännas retroaktivt från 16 mars, innebär att företagens personalkostnader kan halveras samtidigt som de anställda får behålla över 90 procent av lönen. Regeringen har dessutom meddelat att stödet kommer förstärkas ytterligare under maj, juni och juli så att företagens personalkostnader kan minska än mer.

⁶ Under april och maj samt juni och juli kommer staten tillfälligt ta hela kostnaden för arbetsgivares sjuklöner. Även egenföretagare ersätts genom sjukpenningen. Staten kommer från och med den 1 augusti till den 30 september ersätta arbetsgivarna för högre sjuklönekostnader till följd av Coronapandemin.

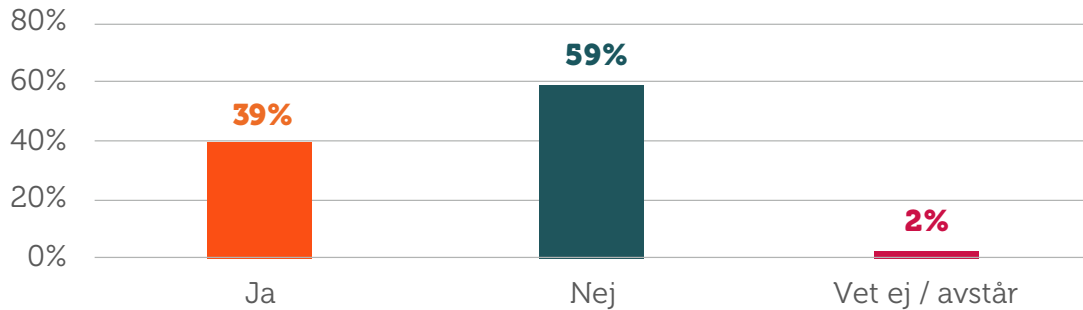
⁷ Stödet innebär att hyresvärdar som sänkt den fasta hyran för hyresgäster under perioden 1 april till 30 juni i vissa utsatta branscher kan söka stöd för att kompensera en del av nedsättningen. Kompensationen ges med maximalt 50 procent av den nedsatta fasta hyran, dock maximalt 25 procent av den ursprungliga fasta hyran. Kompensationen söks av hyresvärderna i efterhand via länsstyrelserna.

⁸ Den 26 mars och 3 april beslutade riksdagen om regeringens förslag om att företag ska kunna få anstånd med skatteinbetalningar under ett år. De nya reglerna innebär att företag kan få anstånd med betalning av arbetsgivaravgifter, preliminärskatt på lön och moms.

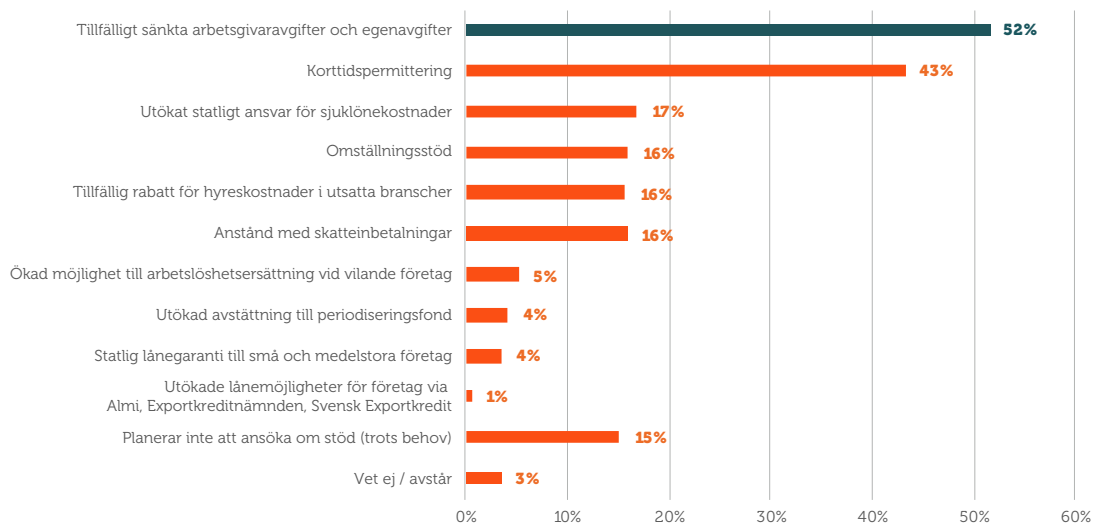
⁹ En lånegaranti till företag som drabbats negativt av virusutbrottet. Staten garanterar upp till 70 procent av lånebeloppet. Riksgälden ställer ut garantin till kreditinstitut som i sin tur lånar ut till företagen. Företag kan ansöka om lån inom garantiprogrammet genom att vända sig till sin långivare/bank.

¹⁰ Almi Företagspartner får ett kapitaltillskott på 3 miljarder kronor för att öka sin utlåning till små och medelstora företag i hela landet. Svensk Exportkredits (SEK) låneram ökas från 125 till 200 miljarder kronor och kan användas till att ge ut både statsstödda och kommersiella krediter till svenska exportföretag. Exportkreditnämndens (EKN) tak för kreditgarantier utökas till totalt 500 miljarder och minskad självrisk hos bankerna ger företag nya och förbättrade möjligheter att låna.

Figur 3. Har ditt företag haft behov av stödåtgärder under coronakrisen?

Figur 4. Vilka av följande stöd har du ansökt om eller planerar att ansöka?

Population: Om JA på behov av stödåtgärder (39 procent av samtliga respondenter)

Behovet av stödåtgärder har varit betydligt lägre för företag som befinner sig i nedläggningsfas och bland äldre företagare. Bland företagare som är 65+ är det färre än vart femte företag som haft behov av stödåtgärder. Av företag i nedläggningsfas är det enbart ett fåtal som haft behov av stöd.

Närmare hälften av kvinnorna (45%) har haft behov av stödåtgärder under coronakrisen, en betydligt högre andel än bland företagande män.

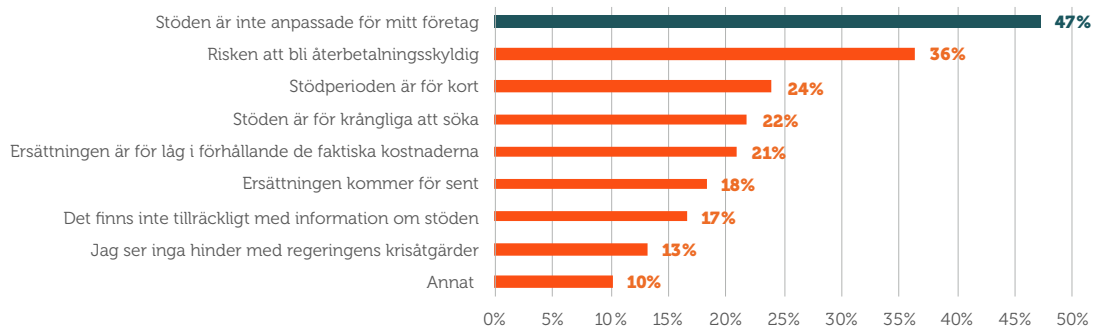
Inte helt oväntat så har företagare som varit i behov av stöd varit mycket mer oroliga över det egna företagets ekonomi jämfört med de företag som inte varit i behov av stöd under coronakrisen.

Företagare är generellt kritiska till regeringens krisåtgärder. De beskrivs som otillräckliga och krångliga, se figur 5. Närmre hälften (47 procent) av alla företagare uppger att regeringens krisåtgärder inte är anpassade för deras företag. En fjärdedel (24 procent) av företagare anser att stödperioden är för kort, En femtedel (22 procent) anser att stöden är för krångliga att söka. Lika många (21 procent) anser att ersättningen är för låg i förhållande till de faktiska kostnaderna. Endast 13 procent av företagare är okritiska till regeringens krisåtgärder. Var tredje företagare har varit rädd för att bli återbetalningsskyldig, vilket sannolikt beror på regeringens otidlighet och kontinuerliga förändringar av villkoren för stödet under stödperioden.

Av de företag som ansökt om stöd för korttidsarbete (Korttidspermittering) så uppger 40 procent av företagarna att risken att bli återbetalningsskyldig är ett av de största hindren med det stödet.

Gällande omsättningsstödet så uppger nästan två av tre företag (63%) att stödperioden är för kort. Generellt så ser annars många av de företag som tagit del av respektive stöd gärna en förlängning av det stödet.

Figur 5. Vad anser du är de största hindren gällande regeringens krisåtgärder?

Av de företag som har sökt stöd och samtidigt uppger att de inte ser några hinder med regeringens stödåtgärder har de flesta använt sig av två stöd; en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter samt Korttidspermittering. Av de företagare som är okritiska till regeringens stödåtgärder så är det ytterst få som exempelvis har ansökt om omsättningsstödet eller en tillfällig rabatt på hyreskostnaden.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

Förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande är avgörande för Sveriges konkurrenskraft. Särskilt angeläget är detta efter en global kris där ekonomin måste återstartas. Företagens tillgång till kompetens, kostnaden att anställa, samt incitamenten för företagande genom bland annat skattesystemets utformning och andra för konkurrenskraften viktiga frågor måste prioriteras. Tillväxtskapande investeringar riskerar annars att skjutas på framtiden och lågkonjunkturen cementeras.

Denna undersökning visar att företagen särskilt efterfrågar sänkta kostnader att anställa som verktyg för att återstarta ekonomin och sysselsättningen. Arbetsgivaravgifter är både direkta – i form av exempelvis arbetsgivaravgifter – och indirekta – i form av exempelvis sjuklöneansvar.

Minskad regelbörda, sänkt skattetryck och att stävja osund konkurrens är också högt prioriterade frågor bland företagare för att återstarta svensk ekonomi. Det innebär fler jobb, ökad tillväxt och välfärd, samt fler människor som förverkligar sin dröm som företagare.

För att företagare ska kunna fortsätta skapa fyra av fem jobb och motverka den dramatiska ökningen av arbetslöshet föreslår Företagarna bland annat:

Sänk arbetsgivaravgifterna

Det s.k. "växa-stödet", alltså minskad arbetsgivaravgift för soloföretagare som anställer sin första medarbetare, har enligt Skatteverket använts för drygt 10 000 anställningar 2019. Systemet får sägas ha varit framgångsrikt och illustrerar hur sänkta kostnader för att anställa leder till fler jobb tillfällen. Reglerna ska nu permanentas och vi anser att de bör kunna utökas till fler anställda som "jobbskapar-åtgärd". En mer kraftfull åtgärd skulle vara att sänka den allmänna löneavgiften generellt. Den allmänna löneavgiften utgör nu över en tredjedel av arbetsgivaravgifterna och medför en försvagad försäkringsmässighet i systemet.

Ersättningen för höga sjuklönekostnader bör höjas så att företag med lönekostnader på upp till 3 miljoner kronor får ersättning på 100 procent av sjuklönekostnaderna.

Arbetsgivaren har en central roll när det gäller anställda som drabbas av sjukdom. Det omfattar sjuklöneansvar för de första fjorton dagarna i en sjukperiod, bortsett från karensavdraget. Därefter tar Försäkringskassans betalningsansvar för sjukpenning vid. Arbetsgivare som har betalat sjuklön kan få tillbaka en del av kostnaden för höga sjuklönekostnader från Försäkringskassan upp till 250 000 kr. Utöver den principiella utgångspunkten att arbetsgivare endast ska betala ut ersättning för utfört arbete innebär sjuklöneansvaret en betydande risk för företagare med potentiellt stora kostnadsökningar för sjuka medarbetare. Personalintensiva tjänsteföretag där personalkostnader är den största utgiftsposten, påverkas i än högre grad av sjuklöneansvaret och arbetsgivaravgifterna.¹¹

Arbetsgivarnas ansvar för upprättande av rehabiliteringsplaner bör slopas.

Den 1 juli 2018 infördes en skyldighet för arbetsgivare att ta fram en plan för återgång i arbete, eller "Rehabiliteringsplan", då arbetstagaren har varit frånvarande på grund av sjukdom i 30 dagar, om det inte kan antas att han eller hon återgår i arbete inom 60 dagar från insjuknandet. Redan innan skyldigheten om att upprätta rehabiliteringsplaner infördes hade arbetsgivare långtgående ansvar för såväl rehabilitering som det förebyggande arbetet. Införandet av rehabiliteringsplaner är sysselsättningshämmande. Bland företagare som vill anställa är det nästan två av tre företagare (63 procent) som säger att införandet av rehabiliteringsplaner minskade deras benägenhet att anställa.¹²

Förmånsbeskattningen av privata sjukvårdsförsäkringar bör slopas.

Sjukvårdsförsäkringar är den främsta möjligheten företagare har för att få hjälp att ta sitt arbetsgivaransvar om de själva eller någon anställd drabbas av sjukdom. Förmånsbeskattningen av sjukvårdsförsäkringarna slår därmed undan benen för företagare som försöker förebygga sjukdom och försäkra sig mot den samma. Sjukvårdsförsäkringar kan istället tjäna som ett exempel på hur företagare parallellt med ett offentligt system kan försäkra sig själva och sina anställda utan kostnad för staten.

¹¹ I en rapport från Företagarna 2018 framgår att arbetsgivarens sjuklöneansvar slår fel. Sjuklöneansvaret påverkar inte sjuktalet, och sjukfrånvaron är lägre i små företag. Ett begränsat sjuklöneansvar för mindre företag leder till ökade expensionsmöjligheter och sysselsättningsstillväxt.

¹² Företagarna, Rehabiliteringsplaner, Hösten 2018.

Häng med i debatten
och följ *@foretagarna*
på Twitter, Instragram,
LinkedIn och Facebook!

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 106 67 Stockholm
foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00